

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA 7 DE FEBRER DE 1913

NÚM. 1780 ————— ANY XXXV

PERIODIC HUMORISTIC ILUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

DIMECRES DE CENDRA

—Fes-me ofrena del teu cor,
dona'm el cor, vida meva...
—No, Pierrot, que'l cor és carn
i hem entrat ja a la Quaresma.

Manca alegria

Ja ha passat Carnestoltes. Els vulgars cronistes han evacuat les vulgars sentencies i les velles filosofies de sempre. Per unanimitat hem resolt que'l Carnestoltes declina. Fa tants anys que declina, que jo no sé com és viu encara. Això no és pas un obstacle per a que tothom se llenci al carrer a fruit l'alegria imposada per la costum. El desig de riure és gros, però ningú riu, i, si riuen, és per a no entornar-se'n a casa sense haver rigut. Per a poder riure, s'aprofita tot: un astròleg amb una xeringa és saludat, al passar, amb un esclat de rialles sonores i ostensibles, com si hi hagués interès per part del públic en desmentir als clericals, que pregonen el comediment en aqueixes diades gentfiques. O no eixir de casa, o fer disbauxa: aquest és el lema. Lo que hi hà és que molts cops resten defraudades les esperances, sobre tot en les families que viuen seriament durant els trescents seixantadós dies seriosos que resten a l'any.

Els manca l'hàbit de fer gatzara i no saben fer-la, i, si la troben feta, no l'aprofiten.

Això s'ha vist clarament en les *rues*. A la rua s'hi và, o deuria anar-s'hi, per a perdre un poc l'encarcament dels que tenen per costum anar en cotxe. El cotxe dona una rigidesa especial a la carcanada, que molt sovint perdura i es fa visible fins quan el cotxe's deixa a la cotxeria. Tres tardes a l'any de gimnàstica i de flexibilitat en ple passeig de Gracia no vindrien pas malament als nostres burgesos i aristòcrates.

Però ells no ho fan pas així: amb careta o sense, amb el sac de *confetti* entre cames i amb els paquets de serpentines disposats en ordre de batalla, segueixen amb l'hieràtica positura de sempre. Per a tirar lluny les serpentines, els hi cal un mandró, i quan les tiren, posen les fesomies contretes com si tiressin un tronxo. A més, les estalvien. Els joves no'n fan ús fins que troben una dona que s'ho valgui. De primer, la miren, i, quan s'han cerciorat de que val la pena, desapareixen.

Elles les llencen amb displicencia. Per no comprometre's, apunten als joves insignificants. El que està anèmic, o té excés de teixit edipós, és el preferit, per quant una serpentina no'l fa mal pensar, ni el predisposa a freturances temeraries.

Algunes *mamás*, en l'aparent indiferencia amb que procuren *sobreviure* a la batalla, solen, però, ordenar les maniobres, com un veritable general en quefe. Se'ls hi nota que rumfen, que estan encaparrades, que l'anar a la rua és, per elles, un afer transcendent d'èxit incert. Tira-li, no li tiris; reprimeix-te, o desfoga't: tals són les vèus de *mando*.

Mentre'ls cotxes troten, hi hà un poc d'animació; es braceja, es fan postures, es pronuncien sons inarticulats, que sembla que vulguin significar quelcom; però, així que'l guarda aixeca el dit, el trobar-se parats els uns al costat

dels altres, els imposa tant, que, si no tinguessin paperets per a tirar-se, creiem que s'arribarien a ruboritzar.

No més la democracia, dalt de les conductores, fa la seva gatzara ignocenta. Desde allí, amb bufetes de porc, plenes de vent, lligades amb un cordill a punta d'un pal, truquen el cap de les noies maques que porten el monyo en descobert. I com que aquestes han d'ésser espectadores i trobar-se a dalt d'un pedriç, són poques les que frueixen de tant grata carícia.

Generalment, les fesomies que's veuen en la rua són fesomies de condol.

Els municipals de cavall que sobresurten entre'l bosc de capells de les senyores, esboçen de tant en tant un bon somriure carnavalesc, que en và cercaríem entre la multitud que carnestolteja seguint la moda.

Manca alegria. En và toçudament la rua s'allarga hores i hores. Com més dura, més tristesa. Els cavalls suen de tant anar a poc a poc i de tant aturar-se; els xòfers masteguen malediccions, i els que van arrocecats per aqueixos cavalls i per aqueixos motoristes, acaben per pendre una positura de viatger de tren de càrrega que fa pietat.

També'n fan els que miren amb els peus clavats en les humides aceres o en la terra tova del passeig de Gracia; esperen, esperen sempre l'arribada d'una carroça vistosa o d'una explosió estrident de joia pagana, que'ls compensi de l'aborrida desfilada, però... cà!

Han d'acontentar-se amb un carro de negres, o de joves estels, o de presidaris, que xisclen cinc minuts i cauen uns sobre'ls altres cada cop que'ls animals arrien.

Manca alegria. Sí, encara que a Barcelona tot vagi bé, encara que'ns sobrin motius per a estar alegres, no sabem estar-ne.

Deixeu que vingui setmana santa. La nostra aristocracia i la nostra burgesia's vestiran de dol. El fai posarà austeritat damunt les formes femenils, i el panyo de la levita ennobrirà la masculinitat de pares i esposos. Calladament, a peu, els de la rua d'ahir passaràn per nostres carrers i entraràn en nostres iglesies, i allavors sí que viuràn aparentment la tragedia del Gòlgota, tal com se té que viure.

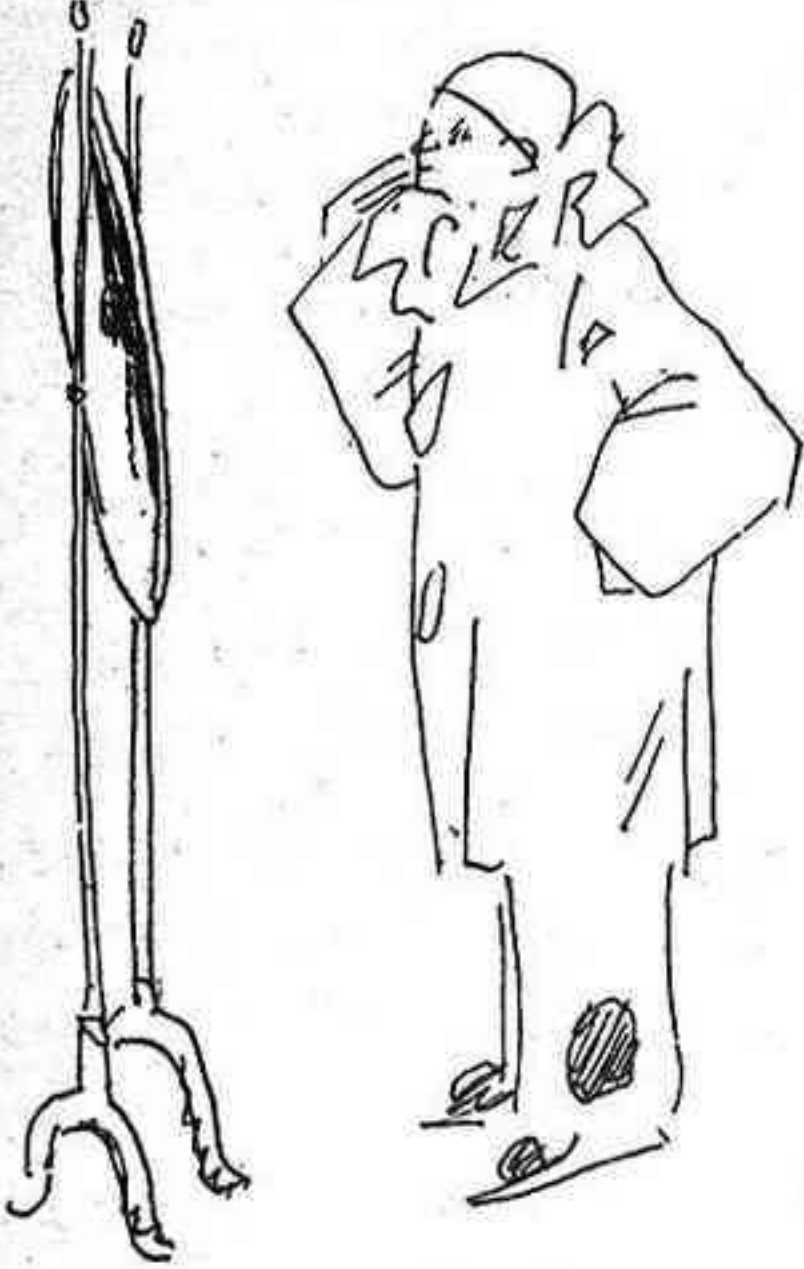
Desenganyem-nos: quan la joventut d'un poble passa els tres dies de carnestoltes comprant-se uns espolsadors de paper de cinc cèntims per a empaitar obstinadament a les criades que deambulen per les rambles, i n'hi hà que encara's disfrecen d'estudiants d'estudiantina, amb la forquilla i la cullera creuades en el capell, i toquen seriament la bandurria, és que la nostra ànima és una ànima austera que se sent destinada a més altes empreses que la de festejar a Momus.

P. BERTRANA

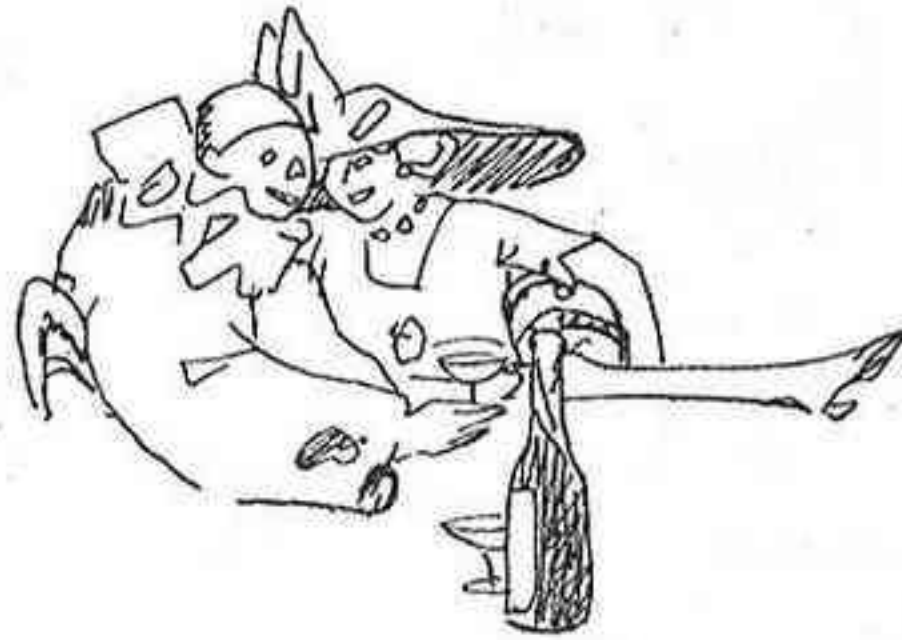

BALL DE "PINYATA"

Gentil Pierrot va disputar amb sa promesa Colombina, mes, tot seguit, va rumiar com oblidà aquella renyina.

No van passar ni cinc minuts que havia fet ja una conquesta: una *bebé* de peus menuts, molt ben formada i de gran vista.

A satisfer l'amor febrós va disposar-se la parella..., mes, quin engany tant horrorós quan ben nuets van sê ell i ella!

Al bon Pierrot, ja fet un gall, li va semblar bastant *catxonda*; per xò va dur-la cap al ball i, un cop el ball llest, a la fonda.

Per a llensar-la bé a l'oblit, va volguê anar de xerinola; es va posà el clàssic vestit i es disposà a fer gran tabola.

Un reservat molt coquetó d'un restaurant dels de tercera va provocà el primer petó de la parella joganera.

No van poguê en totes ses parts resoldre un acte tant complexe... Eren models de «Belles Arts», i cap dels dos tenia sexe!

Així que surt, tot el carrer s'ompla de llum i d'alegría. Amunt, amunt, gamba lleuger, cercant amable companyia.

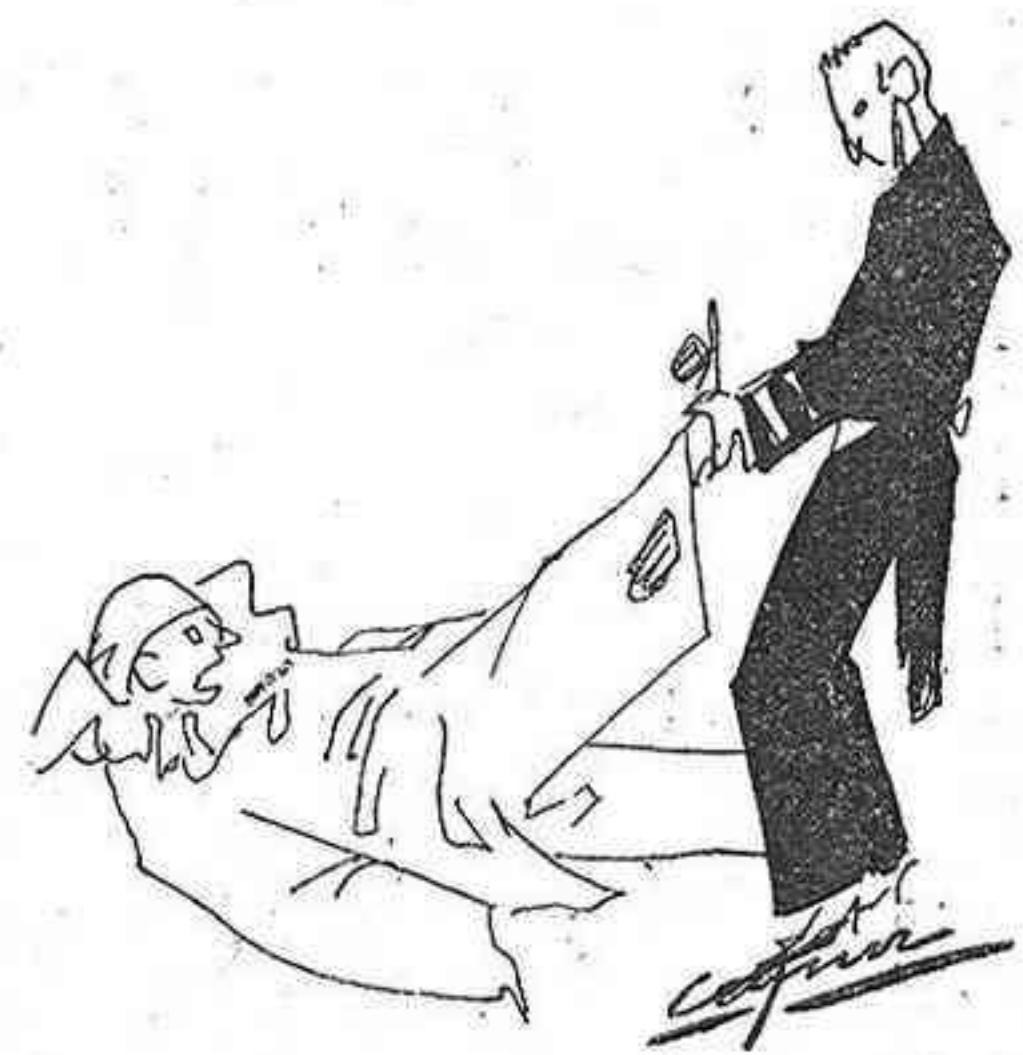
Ella fugí, llavors, plorant; i ell, mort de sòn, somnià ventura..., fins que'l cambrer del restaurant va presentar-li la factura.

I, tot gambant, diu el babau: —Haig de venjar-me de l'ingrata. A casa'm donen ja la clau; be puc anà al ball de pinyata.

Entre glopets de «Codorniu», vinguen rialles, i al ser l'hora: —Oh, Pierrot meu!—ella li diu. —Tu, ets, Colombina encantadora?

Com no tenia cap dinê, es clâ, el cambrer s'ho cobrà amb *nates*... Pierrot, llavors, comprengué tot el sentit de les *pin Yates*!

La comedia de la vida

Diguin lo que vulguin els mal humorats pessimistes, que fins en les closques més calves solen trobar-hi pèls, la vida és una cosa graciosíssima i molt saviament organitzada.

Sinó, observin lo que està succeint en l'actual moment cronològic.

Apenes sortits del Carnestoltes, dies clàssics de llicencia, excessos i dissipació, i en els quals, en major o menor escala, el qui no la fa és perquè materialment no troba manera de fer-la, apareix tot seguit la Quaresma, època exclusivament consagrada a la penitència, al reculliment i al dejuni.

Després de l'acte primer, tot moviment, tot llum, tot saragata, el segón, cobert d'espesses ombres i discretament

representat a mitja vèu i caminant de puntetes. Artística i filosòficament considerat, volen res més hàbil ni més bonic que'l contrast que aquests dos actes ofereixen?

L'esperit humà—el de les dònnes, sobre tot—necessita estar sempre ocupat en una cosa o altra. I si en l'ocupació pot trobar-hi xoc de sensacions i varietat de matifes, millor que millor.

Començà l'any entre ratxes de valços i pluges de *confetti*. Les filles d'Eva, mai sordes al crit de Momus, varen disfreçar-se amb vistosos trajos i es taparen el rostre per a poguer-se destapar l'ànima amb més llibertat. I del concurs de faldilles al certamen de monyos; de l'«assalt» de la marquesa al sarau del fabricant, els dies foren escassos per a

arreglar-se les disfrecs, i les nits sigueren poques per a aprofitar les invitacions que per tot arreu les temptaven.

Ja han ballat prou, ara? Les llargues hores de *flirt*, d'intriga, de broma, han fadigat el seu cos fràgil?... Doncs, a reposar toquen. S'ha acabat l'acte primer.

I ha començat l'acte segon.

La Quaresma, seguint al carnestoltes, és com la *siesta* darrera d'un copiós dinar, com l'ombra que'ns brinda l'arbre després d'una caminada a ple sol.

Els virolats trajos, que han sigut encant dels ulls en les passades festes carnestoltesques, queden ja desats a l'armari. Les sabates escotades, les penjarelles de cascabells, les màscares de seda, resten tancades en els més fondos calaixos.

Ara, aquelles dones esplèndides, aquelles mateixes senyores que invadien els salons de ball, senyalant el seu pas amb una estela de boja alegria, es vestiran de negre, i, baixant humils els ulls i amb el vel a la cara, correràn al temple a confessar els seus pecats, comesos tal volta entre'l bullici de l'acte primer.

S'han acabat, per un quant temps, els accents de les orquestes mundanes i els perfums de la química selecta. Les nobles dames que ahir se disfrecaven de *pasiega*, de nimfa o de *locura*, avui, vestides de dona de sa casa, es contentaràn bonament amb la severa música de l'orga i l'energador perfum de l'encens.

—*Mea culpa!... Mea culpa!...*—diràn, picant-se el pit i recordant episodis de la ditxosa temporada carnestoltesca.

Però, com ha passat el primer acte, passarà també el segon, i darrera de la Quaresma vindrà la Pasqua i amb ella la primavera florida, mostrant-nos els seus ulls blaus i sembrant arreu aromes i rialles.

I començarà el quart acte amb les festes de Maig i l'estrena dels nous trajos i dels barrets que'ls modistos parisencs tot just ara rumien.

I ens trobarem en l'acte dels banys, en les platges de moda o en les modestes arenes de la mar vella.

I vindrà l'estiueig, amb el seu tràngol pintoresc i les seves divertides aventures.

I així, l'un acte darrera l'altre, arribarem xano-xano al final de l'obra; el dia de Sant Silvestre caurà el teló, i l'andònim empresari que de temps immemorial té aquest espectacle al seu càrrec, convençut de que la cosa «ha tingut èxit», tornarà a començar la funció, repetint-se la mateixa comèdia, amb els mateixos actes, les mateixes escenes, les mateixes decoracions i les mateixes paraules.

Ah, no; no ho dubtin pas! La vida és una cosa graciosíssima i molt saviament organitzada...

A. MARCH

La "panamada" de les aigües

Consumatum est.

Ja ha lograt son desig, el famós *trust* que l'aigua de Dos Rius ens proporciona. El nostre Ajuntament ja li ha aprovat la compra de les aigües apestoses. Trentavuit regidors de les fraccions, o partits, que tenim a Barcelona, han votat a favor del famós *trust*, i quatre vots pelats, no més, en contra.

¡Setantadós milions ens costaràn unes aigües que porten tanta... *cola*; les quals sense salut les pagarem, si no de molt bon grat, si us plau per força.

Al Col·legi de Metges no ha valgut la redacció del seu brillant informe, manifestant amb tota claretat que amb aquesta aigua s'emmetzina al poble.

Es diu que'ns porta el tifus, xarampió, la feridura, el brom i la verola, l'escarlatina, ofec, mal de Sant Pau, gàstriques, mal de ventre, asma i la gota...

I una aigüeta que du tals malvestats, que no les du cap guerra ni cap còlera, ens la vol fer pagar l'Ajuntament, donant l'excusa de que ja és prou bona?...

Pel qui no es aigüadé això tant se val, puig diu que l'aigua sols cria granotes, i mentre tingui vi per fè'l *xarriç* se'n riu de que les aigües siguen porques.

Però'l pobre no sab que'l taverner li ven el vi que té en les seves bótes, compost de coloretts ben imitats que, amb aigua barrejats, quasi no's noten.

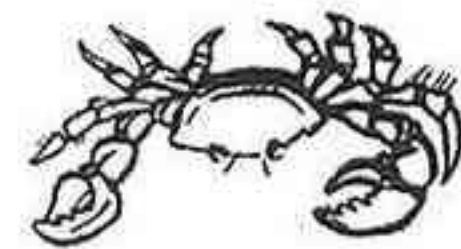
El pa que digerim està pastat amb les aigües que'ns venen com a bones, i aquell que beu cervesa, de retop beu llevadura, amb aigua i altres coses.

L'aigua, per tant, es el primè element que, per viure, li cal a una persona. Per l'higiene i salut, de què'ns servim sinó del suc preciós que en les fonts brolla?

Els qui, com jo, han llegit tot lo que han dit els savis que hi entenen—ai!—se'ls posa una pena molt gran a dintre'l cor,

que fins el quart budell se'ls congestiona, i pensen que, al venir les eleccions, a tots aquests que avui formen la colla d'aqueix nou «Panamá» municipal, per vot els donaràn una gran cossa.

F. LLAVEIOL

Les troballes canadences

Mr. Pearson, el director famós de «La Canadiense», és un home de sort com pocs n'hi hagin. A Mr. Pearson no li basta la popularitat assombrosa que a Catalunya té adquirida. No li basta la popularitat, ni en té prou amb remoure cel i terra—la terra, particularment,—traçant camins i carreteres, formulant projectes i pressupostos, dibuixant encreuaments i desviant el curs dels rius.

Que Mr. Pearson és un home de sort, ho prova el fet de que no topin els picots de «La Canadiense» amb la terra catalana, que, com per art d'encantament, per obra de bruixeria, no brolli del subsol un pou de riquesa, una vena d'abundor en la qual ni menys hi havien, els explotadors, somniat.

Capritxos de la sort! Misteris dels homes, el destí dels quals ningú coneix d'un modo cert! Lo cert i positiu—com acostuma a dir la gent,—és que s'ha repetit a Tarragona el cas observat a Lleida, i que'ls obrers de Mr. Pearson han descobert, en la primera de les dues poblacions, un tresor consistent en un *pico* respectable de monedes romàniques de plata, admirablement conservades, segons diuen.

La troballa constitueix una nova bofetada pels ricatxos de Catalunya, que, además de no saber treure profit de les virtuts del terreny, deixen que siguin els nort-americans els qui carreguin amb el tresor dels nostres avis pobladors. Els enemics de «La Canadiense», les innombrables persones que s'oposen a la gestió de la companyia, tindran d'aquí en avant un motiu més per a despotricar contra l'estranger invasor.

Com a Lleida succeí, la vèu ha començat a córrer de si les monedes són falses o bones; de si se n'han venut més de les trobades, i de si la troballa no és, al cap-de-vall, altra cosa que una baixa maniobra d'algún fresc, prompte a explotar la candidesa dels maniàtics col·leccionistes. Enveja, i res més que enveja. Desde ara assegurariem que són, les monedes trobades a Tarragona, de lo més autèntic que en el genre

CANVI DE MINISTERI

—T'has divertit tres dies?... I, què!... Jo'm divertiré set setmanes.

corre, i que'l rumor propalat no té altre fi que'l de desacreditar a «La Canadiense» i fer fracassar els seus treballs.

L'assumpte ha servit a alguns diaris per a cridar l'atenció del director de «La Canadiense», ja que, diuen, no deixa de ésser un bon xic alarmant la freqüència amb que's troben objectes arqueològics en les seves escavacions. Cal que Mr. Pearson no badi, vénen a dir els confreres, en to escamat. Interessa que esbrini «La Canadiense» l'origen d'aquestes maniobres, que fa massa temps que duren.

Nosaltres no podem, en el cas actual, afegir la nostra vèu a la dels periodistes incrèduls. Hem dit que tenim per certa l'autenticitat de les monedes, i sols per a fer constar el nostre vot en contra del que ha formulat la Premsa, és per lo que s'han escrit aquestes ratlles. El fet de que n'hi

hagin de venudes moltes més de les trobades, no prova res, al nostre entendre. Casos més estranys se donen tots els dies, i, no obstant, els creiem amb els ulls clucs.

Naix el nostre convenciment d'un altre punt. Arrenca la nostra fe d'un detall que no té volta de fulla.

No és possible que hi hagi, com s'ha donat a entendre, en tot això de les troballes de monedes, un timador de per mig. No és lògic creure que és l'assumpte una maniobra ideada per algú falsificador que, a espatlles de «La Canadiense», tracta de fer-se els seus.

Un pillet, comptant que fos el tal una mica viu, no perdria el temps en la fabricació de monedes antigues, sabent, com sab tothom, les ventatges que reporta el fer-les modernes.

Som a Espanya, i no és, per tant, de creure que hi hagi

qui s'entretengui en falsificar lo que amb més guany i menys mal-de-caps pot fer-se, com sortit de la propia font.
I obtenir, després, un premi.

X. Z.

Les criatures no paguen

El tramvia ve dels Josepets. Baixà ple com un òu. No obstant, una senyora guapaça i embarretada s'empenya en pujar-hi.

Els passatgers de la plataforma li obren pas i la senyo-

ra's queda dreta en l'interior del cotxe. Deu tenir moltes ganes de seure, perquè fa grans mueques de disgust al veure que ningú li ofereix lloc. Fins s'atreveix a murmurar entre dents: «Que poc galants són, els homes de Barcelona!»

De prompte, s'adona de que en un dels departaments per a dues persones hi sèu un nen molt petit, al costat d'una dona revinguda que fa cara d'ésser-li mare.

La senyora que va dreta, vinga donar reullades a la criatura. Per fi, s'atreveix a preguntar:

—Dispensi: que ha pagat, aquest nen?

—No, senyora. Ell no ha pagat mai, encara,—respon, amb molta naturalitat, la dona revinguda.

—Ah, doncs, si no ha pagat—afegeix la senyora, disposant-se a seure,—haurà de fer el favor de posar-se'l a la falda.

—A la falda?... Còm vol que li dugui, a la falda, si ja hi porto el cistell?

—No sé què dir-li; que s'estigui dret, doncs. Baixa, maco, baixa, que seuré.

—No't moguis, Miquelet. Estariem frescos!... Què s'ha cregut, donya Marcolfa?... Si té tantes ganes de seure, que vagi a l'entresuelo, a tomar vent.—

La senyora, indignada, dirigint-se als passatgers:

—Han vist quina insolencia?... Porta una criatura que no ha pagat i la té escarxofada en un asiento.—

Un passatger, posant-se de part de la senyora guapa, s'encara amb la mare del noi.

—En això no teniu raó, mestressa. Si el noi no ha pagat, no té dret a ocupar el lloc d'una persona.—

Altres passatgers:

—I es clar, que no.

—Es ganes de buscar bronquina.

—Cridi al cobrador; ja veurà com el farà estar dret.

—Cobrador..., vol fer el favor? Vegi si és de llei, això... Aquesta criatura, que no ha pagat y ocupa el lloc d'un cos gran.—

El cobrador, estranyat i desmemoriat, a la dona revinguda:

—Ah, no ha pagat, el nen?—

La dona revinguda, ab molta naturalitat:

—No, que no ha pagat... I què ha de pagar, la criatura!

—Doncs, tregui'l d'aquí, si no vol que li digui d'una altra manera.

—Altra feina hi hà!

—Que no, diu?—

El cobrador truca violentament la campana; el tramvia's para i en aquell moment puja l'inspector. L'interior del cotxe sembla una olla de grills. Tothom crida, tothom comenta en vèu alta i bracejant.

—Què passa?—fa l'inspector.

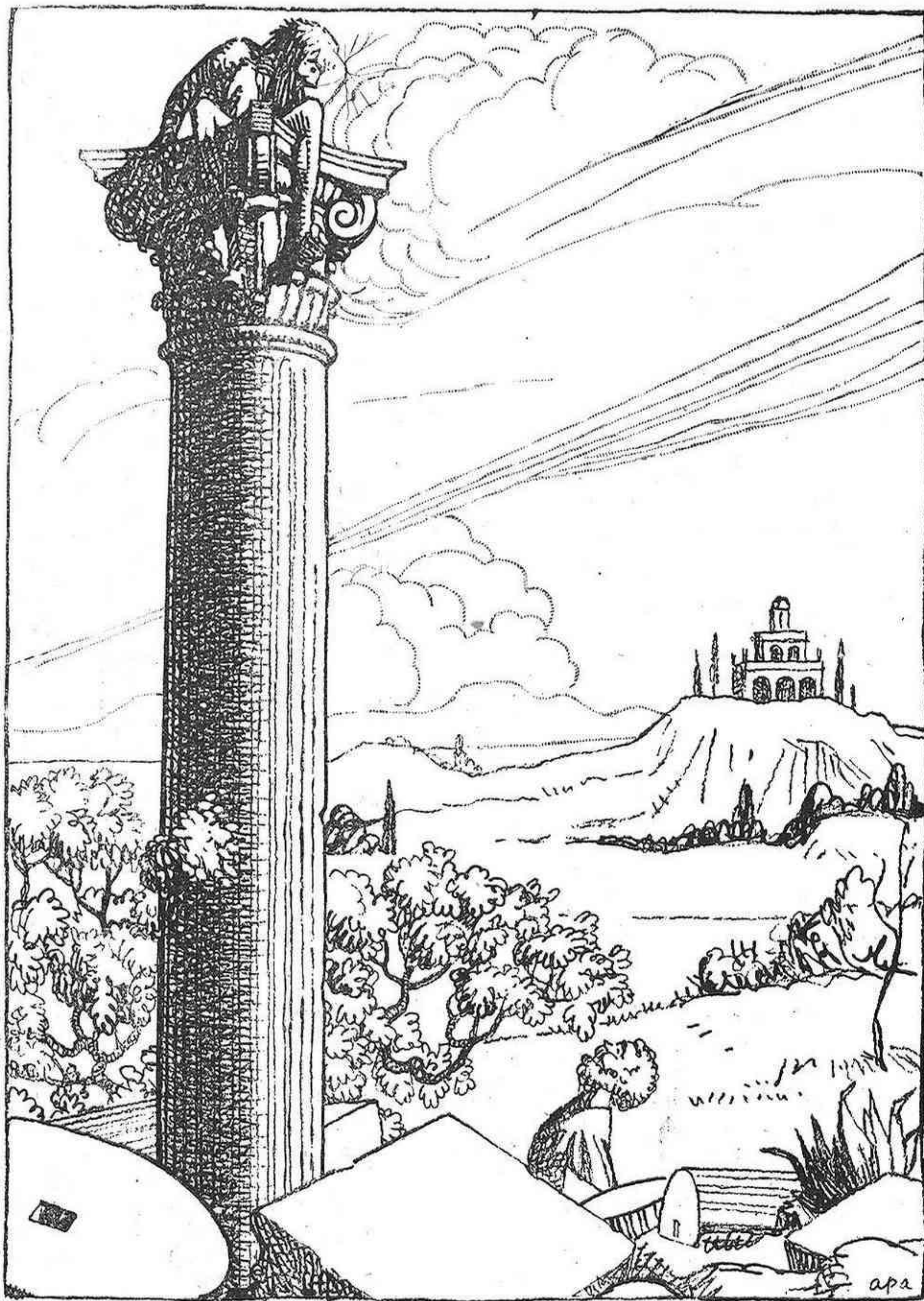
—I res, no passa...—exclama la dona.—Que perquè la criatura no ha pagat, volen que l'aixequi per a fer lloc an aquesta senyora.

—Veiam...—dirigint-se a la dona revinguda.—Vol fer el favor dels bitllets...—

La dona li entrega dos papers.

—Què enraona, si té dos bitllets?...

—Vostè dirà! Un per a mi i un per al noi.

FUMADOR COLUMNARI

—Voleu fumar, dieu?... Jo prou us tiraria la petaca, però us adverteixo que no duc mistos.

—Tireu, bon home. Els mistos ja'ls demanaré al primer aviador que passi.

—Però, no deia que'l noi no havia pagat?
—Es clar que no ha pagat, ell, pobriçó!... Tant menut, vol que li deixi manejar diners?...

PEPIS

GLOSARI

LES BURREES DE LA LLET

Cada volta que veiem passar per aquests carrerons de Barcelona, que tant bé havia pintat el malaguanyat Vilanova, les burrees de la llet, amb aquells abrics vermells que semblen un mantell reial, amb aquells posats resignats de bestia que's deiaa munyir, pensem, amb certa recança, en tota una època que se'n và vers les fosquetats de l'història.

Les burrees de la llet, an aquells temps del carnèstoltes del Born, havien sigut una institució, una clínica o una terapèutica. El qui li bullien les sangs i es volia descarregar, feia venir les cinc burrees (quasi sempre havien d'ésser cinc), i allí a les sis del matí trucaven a baix, en pujaven un got, s'acotrava el pacient al llit, arrencava una suada, i si al cap de nou jorns de pendre'n no's trobava pas millor, ja li podien fer la caixa.

Avui dia, com de tantes coses, d'aquelles cinc burrees d'abans, sia perque s'han fet velles i que l'ésser munyides ve que cansa, o que han perdut el prestigi, sembla que ningú'n faci cabal. Si s'aturen en alguna casa, mireu a la porteria i veureu que tenen el Brusi; pugeu-vos-en al primer pis i veureu que prenen xocolata amb secalls del «Forn de Sant Jaume»; aneu pujant pisos amunt, i no més hi trobareu gent de la que ja se'n và a la posta. Per a creure en les burrees de llet, s'ha de creure en la llet de burra, i, tal com s'han posat les coses, no's creu ni en elles ni en ella.

An aquestes burrees tant resignades no'ls quedarà més remei que donar-se a la vida privada i tornar a criar els seus pollins. Avui en dia, fins a les burrees les voldriem intel·lectuals, i hi han coses que no po-

den ésser. La llet, no és fòsforo (misto), sinó que és llet, i, si bé s'hi engreixen els burrees, així que passa a les persones diu que afebleix l'enteniment, i com que això de l'enteniment, del modo que s'ha de fer l'ull viu, cada dia ens és més indispensable, tothom rebutja una substància que abans havia fet tants miracles.

Serà degut an aquestes dides, tant mancades de cultura, que'ls homes fossin tant pacients? Se devia an aquestes criadores, que hi haguessin tants analfabets? Seria un estudi curiós a fer (que recomanem als estudiosos) el de lo que hagi pogut influir la substància de llet de burra en la civilització dels pobles; però quasi assegurariem que en la casa on veieu que s'hi aturen les cinc bestioletes hi viu algún conservador.

L'home d'idees avançades no'n vol de llet: vol sang, sueros, extractes de carn, i com més de carn siga, millor;

D'OBRRERISME

—El teu home és un gran inconseqüent.
—Per què ho dius?
—Dona, sempre està dient que no hi hà d'haver classes, i ara s'ha fet de les «Tres Classes de Vapor»...

l'home modern vol nodrir-se amb idees filosòfiques, i les burres, mal les hi està el dir-ho, no'n destilen massa d'idees; així es que'ls animallets dels sobretodos vermells veuren que no més s'aturen an aquelles cases rònegues que fan flaire de velluria. La llum elèctrica les esparvera. A més, que l'home que vol munyir, an els temps presents que correm, no và a la panxa de la burra, sinó a l'ermilla... del mascle.

XARAU

PRINCIPAL.—Amb les funcions del dimecres i del dijous va despedir-se la companyia sarçuelera, representant-se les dues obres d'èxit *Campanone* i *El barberillo*.

—Demà, debut de la companyia italiana Vitaliani-Duse, amb *Casa paterna*, una de les creacions de l'eminent artista, que tant temps hà anyoraven tots els bons aimants de l'art dramàtic.

La primera estrena s'anuncia per al dilluns i li toca el torn al drama en tres actes *La fiammata*, de l'aplaudit dramaturg Kistermackers.

LICEO.—També demà inaugura, la *casa gran*, la seva nova temporada d'opereta. La *troupe* Caramba-Scognamiglio és de les més celebrades en el gènere, i totes les suposicions fan augurar una excel·lent campanya. El repertori d'obres, molt extens, amb una llista d'estrenes que constitueixen una bella promesa. I, del personal, no'n parlem: un grapat d'artistes de primer ordre i un floret de senyores guapes i ben fetes que... deixin-ho anar.

ROMEA.—*Trampa y cartón* és una desballestada caricatura que... pobre de l'autor, si fos dels nostres i l'hagués estrenada en català! Aquí no'ls és permès escriure una obra d'entreteniment, l'única finalitat de la qual siga la riassa.

La comedia estrenada és tot *trampa* i tot *cartró*, però diverteix per les seves *astracanades*. I el colós Larra hi està de primera; que consti.

TÍVOLI.—La novetat de la setmana correspon al debut del primer actor còmic Pepe Angeles, que és, ademés, un perfecte director d'escena. El seu treball artístic fou rebut amb simpatia, però confessem que'l públic no va arribar a entusiasmar-se.

NOVEDADES.—Per a ahir, dijous, estava anunciat el debut d'una companyia internacional de *variétés*. El programa de atraccions resulta molt nodrit; entre elles cal remarcar un número sensacional, que tots els barcelonins recordaran amb joia: les foques savies, malabaristes i acròbates.

NUEVO.—El més popular i més concorregut teatre del Paral·lel ha conseguit l'exclusiva, per a la barriada, de la nova astracanada *Trampa y cartón*. Serà posada amb gran luxe, afegint-hi un número nou d'interessants pel·lícules. S'encarregarà del protagonista el popular Santpere.

POLIORAMA.—Heusaquí un cine transformat en perfecte teatre. Tant-de-bò que tots els del gremi l'imitessin; hi guanyarien la moral i el bon gust. Ahir degué tenir lloc l'inauguració, amb el debut d'una discretíssima companyia de comedia castellana, baix la direcció de l'actor López Alonso. Es representarà lo milloret del repertori còmic y s'estrenaran obretes del millors autors regionals. Bona fortuna!

NOTES D'ART

Miniatures perses, en les galeries Dalmau.—L'extraordinari èxit que obtingué a París, en el saló Marfan, aqueixa exhibició de delicioses miniatures, s'ha reproduït en nostra ciutat. Encara que lo que figura en les galeries del senyor Dalmau és sols una part reduïda de lo que feu commoure el gust parisenc, no deixa de tenir una enorme importància.

Poques manifestacions artístiques tenen un alt sentit educatiu com aquests dibuixos, d'un art desconegut per a nosaltres, alguns d'ells del segle xv. Sorprenen i encanten per la minuciositat exquisida i per la correcció, així com pel sentit ornamental que representen. La gracia dels traçats i l'opulència del color són coses imponderables en aquelles miniatures, que s'hàn de veure si un se'n vol formar concepte, car no hi ha manera d'explicar-les satisfactoriament en unes notes com aquestes.

Que tots els aimants de lo exquisit hi vagin, a les galeries Dalmau; que hi vagin a veure el prodigi i a romandre-hi encisats.

Felicitem sincerament a l'organizador d'aqueixa manifestació, que perdurarà en la memoria dels selectes.

FAIANS CATALA.—Exposició Colom.—Aquest artista és un dels pocs que a Barcelona triomfa en el mercat. Això és, per sí sol, un elogi, encara que no plagui als que, més espirituals, començarien les ressenyes d'art amb unes altres paraules.

Vendre, no obstant, vol dir agradar, imposar-se, siga el que vulga'l gust que predomini entre'ls aimadors de quadros.

En Colom és un artista que sab impressionar-se del natural i transportar-lo a les teles, amb un estil que podríem dir-ne preconcebut. La lluminositat de la seva paleta i la riquesa de tons el fan amable, fins als més recalcitrants en admetre modernismes.

Contrariament a lo que a molts entesos hem oït manifestar, en Colom ens agrada més en els paisatges sense sol. En aquests ens mostra una exquisidesa de matços i una ponderació de valors ben encisadors. En els altres, alguna volta, hi trobem tonalitats que no són pas del tot fines.

Les ombres, sobre tot, prenen sovint rojors inharmoniques, que contrasten vivament amb la part lluminosa, tota ella daurada i brillant com una sederia.

Aquest petit defecte i una manca d'emoció en la manera d'interpretar els assumptes, és lo únic que rigorosament se pot tirar en cara al nostre pintor.

Per lo demés, en Colom està en el fort de la seva potencia creadora, i si l'exposició de referencia ha sigut per a ell gloriosa, pot encara demostrar-nos que'l seu temperament d'artista arribarà més enllà.

Sonetos Galantes, per Miquel de Palol y Albert de Quintana.—Es aquest un llibre que acaba de publicar-se a Girona, editat en la tipografia de Dalmau Carles i C.^a

Se compòn de cinquanta sonets, dedicats a altres tantes damiseles gironines. L'ús de la llengua castellana, que sens dubte per a no desmentir el títol han esmersat els autors, car algunes de les *favorescudes* eren filles d'allende de l'Ebre, ha llevat un poc de caràcter an aquells retrats-miniatures.

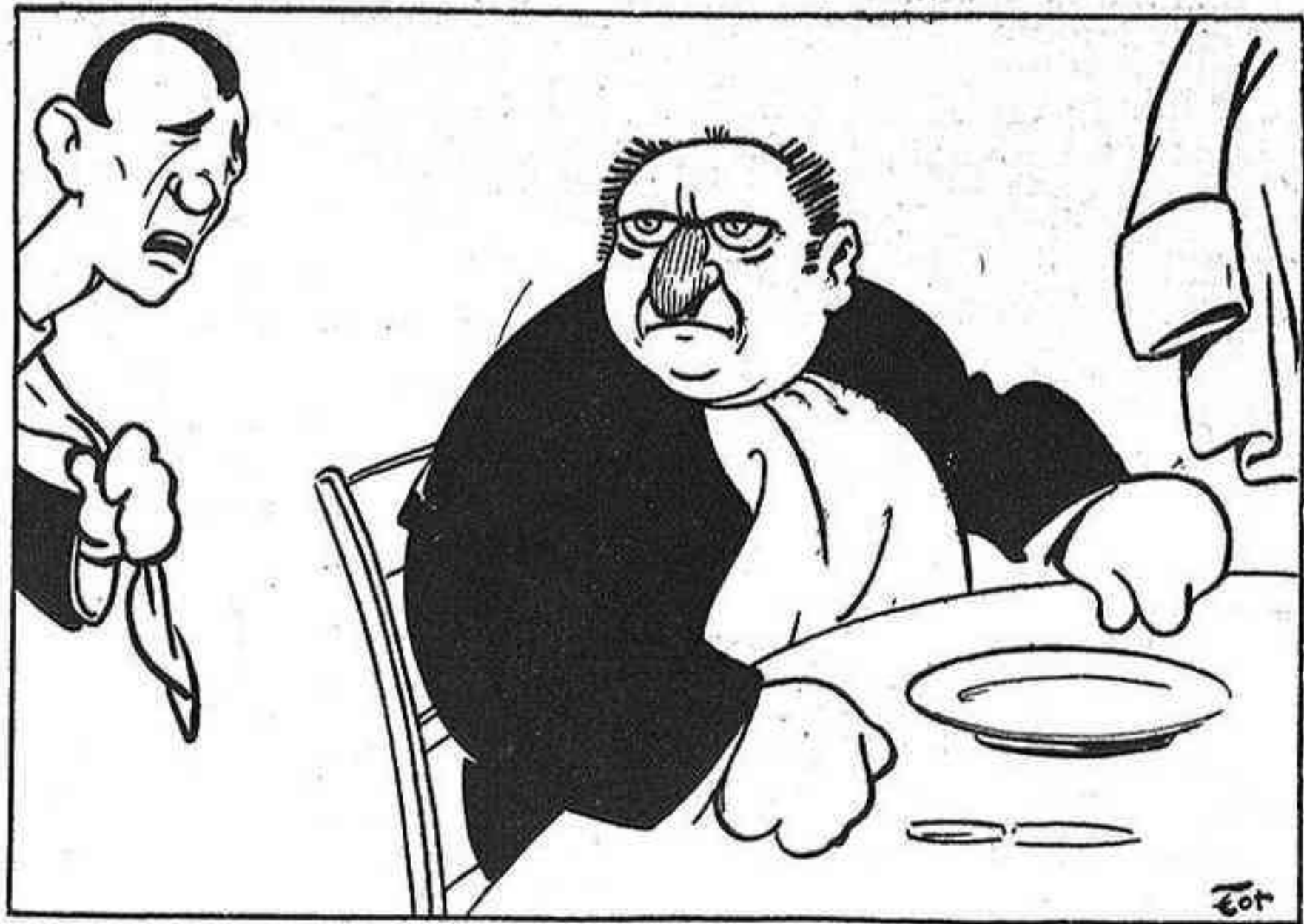
Alguns, emprò, són ben hermosos, sobre tot aquells en que la admiració del poeta s'expressa sincerament, sense rebuscar imatges. «A bella dama, bell sonet», podríem dir en aqueixa ocasió. En altres, en canvi, hi hà com un divagar que desenfoca l'imatge. El poeta no ha sabut trobar la paraula justa i apel·la a l'habilitat a manca d'inspiració. Naturalment que resulta impossible trobar en els ulls, en la fesomia, en el somriure i en el caminar de cinquanta verges el mateix encís emocional. El cor d'un poeta no és pas una casa de dispeses, on pugui hostatjar-se amb idèntica sollicitud tothom que s'ho proposi. La bona voluntat mai ha estat una bona pauta per a idealisar.

En fi, el llibre és odorant a estones, sempre discret i molt suggestiu. No dubtem que, a hores d'ara, algú deu guardar-lo sota el coixí i deu rellegir-lo amb deliqui a altes hores de la nit, sots

UNA ESCENA DE CARNESTOLTES

(Caricatura de «Simplicissimus».)

DIVENDRES SANT

—Que hi voldrà algun plat de peix?
 —Home .. Si tinguessiu «ballena del Paral·lel» farcida amb salsitxes, potser sí.

DURANT L'INDISPOSICIO

—Por el señor Gobernador, pregunta?... Està enfermo, «mestressa».
 —Ai, pobret!... És clar, devia beure aigua de Dos Rius!

l'entelada bombeta elèctrica, que per sort a Girona projecta una minsa i deliciosa claretat de lluern harmonisadora dels majors del·liquis romàntics.

La Mujer en la edad peligrosa, per Karin Michaelis.—Interessant novela que enclou un acabat estudi femení. El fons social de l'assumpte i la manera clara i senzilla d'esser tractat, fan sumament simpàtica aquesta obra, que ha sigut ja traduïda a diverses llengües.

Manual práctico del Montador Electricista, per J. Laffargue.—Acaba de publicar-se la terça edició, considerablement ampliada. Pot dir-se que en aqueix llibre s'hi resumeix la darrera paraula en materia d'electricitat pràctica. Està cridat a ésser el manual més popular entre'ls electricistes d'Espanya i Amèrica.

Obres completes d'en Joan Maragall.—Els darrers volums rebuts són els corresponents a les Traduccions de Goethe (serie catalana) que conté: *Ifigenia a Taurida*, *Eridon i Amina*, *La Marguerideta*, *De «Les Disperses»*, *Pensaments d'en Goethe* i *Fragments del Faust*; i els *Articulos* (edició castellana, volum III), on s'hi troben tots els publicats per l'autor durant els anys de 1899 a 1902. Apuntats els temes d'aquests dos volums, no cal consignar la seva importancia i el séu mèrit, ja que's tracta de coses consagrades filles d'una intel·ligencia indiscutible.

Almanaque Pérez Capo, pera 1913.—Follet anunciador de les obres de l'autor, ple de xistos, dibuixos i versículs més o menys graciosos, segons el refinat gust del llegidor.

Biografia de don Joan Mañé i Flaquer, per Joan Maragall.—Fou llegida en l'acte de col·locar el retrat del mestre del periodisme a la Galeria de Catalans Il·lustres de Casa la Ciutat.

Incidentes en la Historia del Movimiento Teosófico.—Conferencia per Josep H. Fussell. Fou donada en San Diego, California.

Las Cortes de Cádiz en el Oratorio de San Felipe.—Notes històriques amb motiu del centenari. Firmen l'obra Josep Belda i Rafel M. de Labra.

Gaceta de Oposiciones y Destinos.—Revista quinzenal de informació escolar que's publica a Madrid.

Correo de las Letras y de las Artes.—Tenim a la vista'l número 2 de la nova serie. Porta un sumari bastant interessant.

El Libro Popular.—Noveletes curtes que's publiquen els dijous, perfectament il·lustrades. Han sortit ja varis títols, entre els quals recordem *A merced del viento*, d'Angel Guerra; *La reina no ama al rey*, d'Eugeni Noel; *El sabor de la sangre*, de Josep Francés i *La mujer del muerto* d'El duende de la Colegiata; els quatre molt interessants i molt ben escrits.

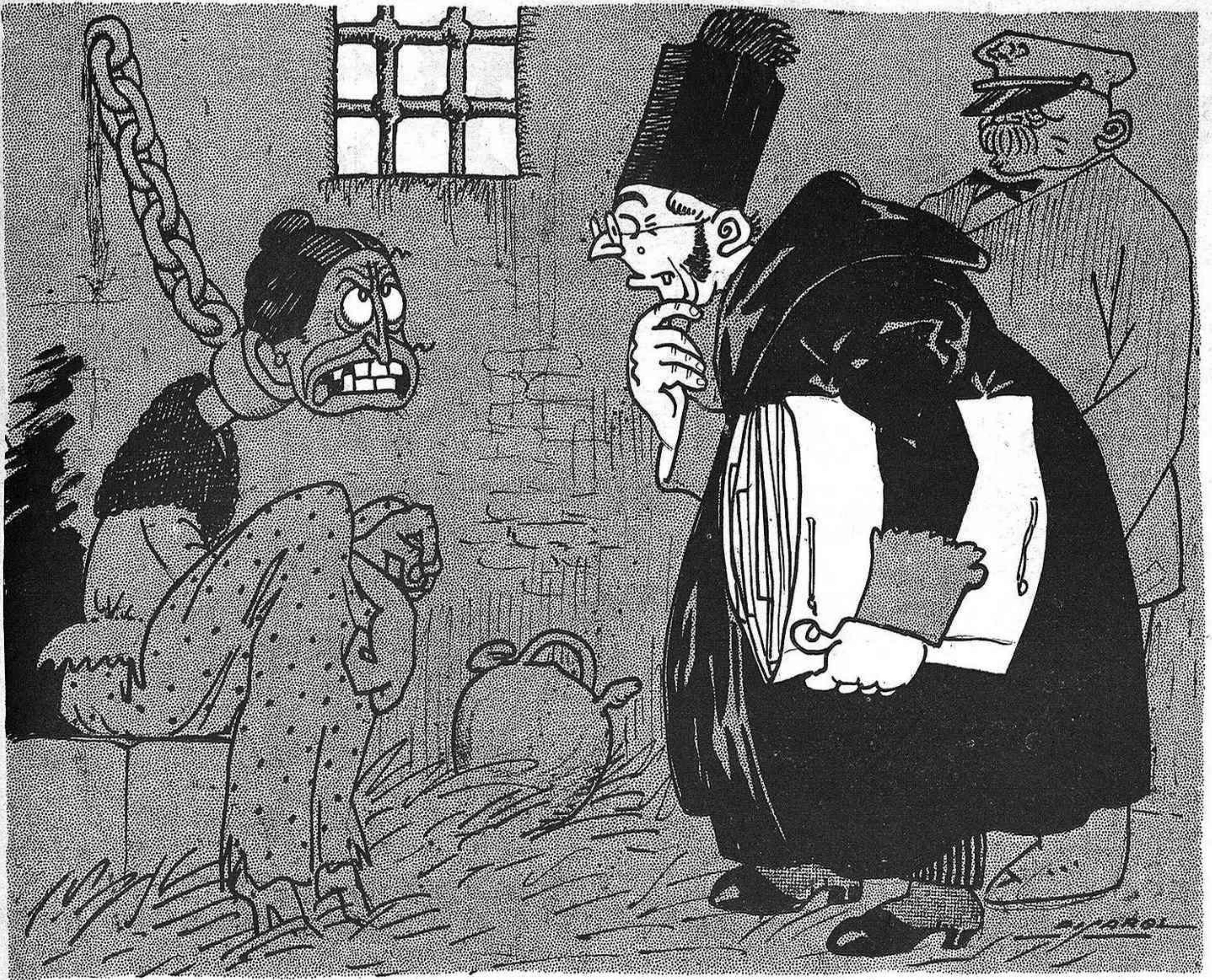
SEPT SCIENCIES

ESQUELLOTS

AQUESTS dies en l'Escola de Belles Arts hi regna una febrosa activitat. Els conserges i moços van i vénen amb escombres, regadores i plomells nous de trinca, els quals, per lo inusitats, han produït certa sensació augusta als deixebles que han tingut la sort de veure'ls.

Sembla que's tracta de demostrar als periodistes, que a conseqüència del conflicte surgit amb els alumnes han sigut cridats pel professorat per a que jutgin pels séus propis ulls, que la casa és la més neta i més ben organitzada de totes les existents.

En efecte, els periodistes són rebuts per la dependència amb una amabilitat exquisida, que té ordres series sobre aquest punt essencial. Aprés, els professors, més amables encara que'ls subalterns, van acompanyant els representants del quart estat.

«LA CORTE DE LOS VENENOS»

—On s'es vist, posar metzines a les sopes del vostre marit! ..
—Ai, sí, que'n vaig ésser, de tontal.. Una altra vegada les hi faré amb aigua de Dos Rius.

Els hi mostren que no hi hà terrenyines en cap sostre; els condueixen a l'aula d'art decoratiu, ont s'hi copfen i imiten dibuixos alemanys; a l'aula de pintura de flors, on naturalment no hi hà flors perque's mustiguen; a la d'esculptura, on s'hi pot veure més fang que a la Reforma en dies d'aiguat; els fan passar depressa per la de ceràmica, per a que no's fixin que no hi hà ni una àmfora, ni un vas, i per la de metal·listeria, on sols existeixen unes quantes làmines i uns quants ferros de la casa Ballarín, i això es tot lo que ensenyen als periodistes.

També els plumífers pogueren satisfer la seva insaciable curiositat contemplant per breus moments, perque l'home és un poc esquiú, al cronista rel·ligiós de *La Tribuna*, crític d'art i mutilador de fet de la cèlebre estatua de l'escultor belga, coneguda per l'*home de l'espasa*, que tanta fama va adquirir mercès a l'amputació de referencia.

Després de la visita, els periodistes degueren restar convençuts que nostra Llotja està saturada d'esperit modern i serva una pulcritud conventual imponderable.

Si es convenceren d'altra cosa, és que la bona presencia, les bones paraules i actitud amabilíssima dels introductors, tenen una influencia insospitada sobre la veritat.

A l'estil dels altres anys, dimars de carnestoltes, l'Ajuntament no va tenir a be celebrar la sessió reglamentaria.

Vetaquí una vella costum que no deixa de tenir la seva lògica.

Els regidors creuen que aquell dia ja n'hi hà prou amb fer el carnestoltes al passeig de Gracia.

I deixen tranquila la plaça de Sant Jaume.

QUIN mal vent és el que bufa,
que tantes dones claudiquen?
Hi hà verges que's perverteixen,
i casades que emmetzinen,
i valentes que's barallen,
i covardes que's suiciden.
D'això, la meitat de culpa
la tenen certes pel·coles,
i l'altra meitat la moda
de dú estretes les faldilles.

SEGONS totes les traces, tindrem una segona part, viva i real, del *Drama de los venenos*.

Per poc que s'hi empenyin els infladors de segrestades i remenadors de soperes amb òssos de criatura, tindrem tela tallada per a dies.

Si això anés endavant, sembla que, aquesta vegada, el desenllaç del drama podríem esperar-lo sentats.

Afortunadament, el procurador designat per la processada's diu Cadira.

DIES enrera, a Manresa, rogatives s'efectuaren demanant al cel, amb resos, el benefici de l'aigua.

Aquí, com que, per fortuna, hi ha gent molt espavilada, no és del cel que's solliciten els beneficis de l'aigua, no és amb precís, sinó amb discursos, i és a Dos Rius que's demanen.

GUERRA a l'ignorància!

El govern yanki acaba de dictar una llei prohibint l'entrada dels analfabets en terres dels Estats Units.

Cristina, que ho fan fort!

Si totes les Amèriques i les Oceanses se decidissin a votar aquest «bill», on rediable emigrariem els pobres espanyols?

EL benemèrit «Institut d'Estudis Catalans» acaba de dictar les noves Normes ortogràfiques del nostre idioma.

Moltes d'aqueixes «normes», pràctiques i de sentit comú, les adoptarà la gent, desseguida. Altres, les més enrevessades, ni el dia del judici s'hauràn fet d'ús corrent.

Dos escriptors aferrats al sistema antic, al català del *que ara's parla*, les comentaven humorísticament, al carrer de Sant Sever.

—Per què'n diuen Normes, d'aqueixes regles d'ortografia?

—Deu venir de l'òpera *Norma*; i volen dir que tot això és música.

ELS conservadors barcelonins organitzen un sopar popular al «Mundial».

Si la paraula «popular» deriva de «poble», ja m'hi jugo la llagosta que's menjaràn que l'àpat no serà lo que's pensen.

Ara, que al cap de l'any no n'hi haurà cap de mort, també ho crec.

Vull dir que seràn més de tretze.

Perque'l grupu dels catorze, be hi deurà concòrrer, què dimoni!

EN Xenius, en un glosari, tracta a l'Alfons Daudet d'*insoporable*; an en François Copée està temptat de negar-li tota misericòrdia pòstuma, i an en Campoamor, no troba res més per a dir-li sinó que «havia sigut governador».

I després acaba amb aquest aforisme de Karl Kraus: «L'ironia sentimental es un goç que lladra a la lluna, mentres orina damunt les tombes».

En Xenius és un ironista agre-dolç: alça la cama damunt de tres tombes.

DURANT sis dies s'ha vist exposada a can Cuspinera, del carrer de Ferràn, una nova obra artística del nostre estimat amic i col·laborador en Mateu Balasch.

Es tracta d'un quadre de regulars dimensions, titulat *Magda-*

—Una costelleta a la brasa, diu?... Avui som divendres, mossèn Lluc...

—Que dejuni el bisbe, que'ls capellans pobres ja dejunem tot l'any.

lena, molt inspirat d'assumpte i executat amb la fermesa de dibuix i la veritat de llum i de color a que'l distingit artista'ns té acostumats en totes les seves teles.

En Balasch, que en materia d'art no està per modes, és un dels pintors que està de moda sempre; i de que aquest cop ha triomfat novament, ho prova, ademés dels elogis dels tècnics imparcials..., la venda del seu quadre, que ha sigut rapidíssima.

Endavant i moltes!

EN una de les sales del Palau de Justícia ha comparegut, davant del tribunal, un subjecte encausat—segurament per males volences,—el qual, segons propia declaració, té l'epidermis del cos feta un monument egipci, tal és el nombre de dibuixos, signes i monogrames que hi porta gravats per medi del tatuatge.

Es veritablement llàstima que aquest subjecte passés desapercebut pels del «Patronat de la Tuberculosis».

Hauria sigut, per a ells, un extens camp d'operacions.

I de retop, boi practicant la quinzena obra de misericòrdia, que diu *Destatuar al tatuat*, haurien donat lloc a que sortís un altre Queraltó a fer-los la contra.

De tot lo qual n'hauria pogut esdevenir una lluita de doctors, a cops de llanceta, i fins potser una vaga general de l'ofici, que'ns hauria entretingut una mica, ajudant-nos a fer més passa-

dores les set setmanes austeres i tristes de la quaresma que acabem d'encetar.
Ha sigut, com diem, una veritable llàstima!

No's tracta del nostre magnífic i aigualit Ajuntament.—Ja dèiem nosaltres...!
La gasetilla's refereix a Palafrugell.

MOLT bé! Molt bé!

Les coses s'adoben.
Amb la consegüent satisfacció, ens enterem de que l'ajuntament ha publicat una fulla fent saber al veïnat que en el finit any 1912 s'han pagat totes les atencions del pressupost i un deute de més de 24,600 pessetes de l'ajuntament interior—que diria en Pic,—quedant encara en caixa un remanent de 3,850 pessetes.
Admirable!, exclamaríem, satisfets, si la nota d'on treiem aquests detalls acabés aquí.
Però... llegim una mica més avall i...
¡Nuestro gozo en un pozo!

Si a Palafrugell poguessim enviar nostres *concejals*, creiem que l'anada fóra d'una gran utilitat.
Allà, els destres, apendrien l'art de ben administrar, i dels que fossin uns *sueros* podrien fer-nos-en *taps*.

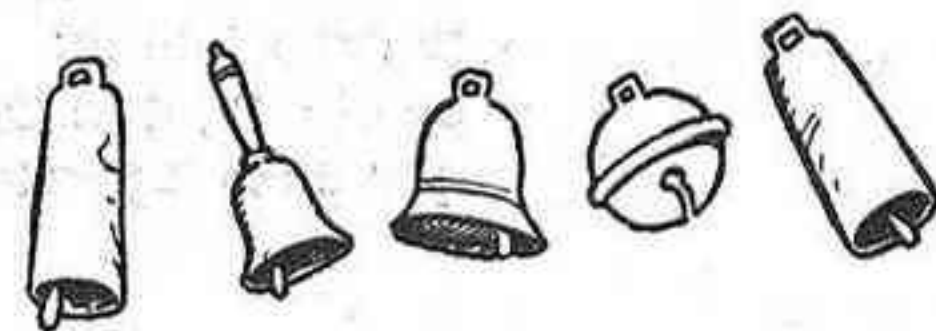
L'altre dia, uns quants amics, farandulers de la política barcelonina, varen reunir-se en un restaurant de la Rambla.

En el moment d'asseure's a taula s'adonaren de que eren tretze.
—Nois—va dir un dels començals, —no sé que dir-vos-hi, però el trist presentiment no'm deixarà dinar de gust.—
Y un de la colla, que per més senyes es regidor, li va respondre:
—Per què? Perquè som tretze?...
Ja està arreglat, home: jo menjaré per dos.

Tot es criticable, en aquest món.
Ara's murmura perquè un dels nostres regidors fa tant abús de l'automòbil, que molts dies n'utilisa tres o quatre, ab càrrec a la Pubilla.
No n'hi hà per a tant.
Si gasta tanta benzina deu ésser per a fer les coses depressa.
Què diríem, d'ell, si estés massa parat?
Vaja, que... no's pot ésser actiu per cap diner!

PREGUNTAVEN a un fulano molt gan-dul, que en sa vida havia probat cap ofici:
—De què fa, vostè?
—Jo?—respongué ell.—Soc l'enca-rregat dels fils de la telegrafia sistema Marconi.

Calendaris per a 1913.
S'ha rebut, an aquesta Redacció, mostra dels bonics calendaris publi-cats per la casa productora del cele-brat «Anís Bosch» de Sant Adrià del Besós (Barcelona).

Postals

No ets tu la mateixa?
No sóc jo'l mateix?
Què hi fa que'l temps passi
i ens anem fent vells?
Què hi fa que de vida

EL «COUPLET» DEL DIA

—«Tápame..., tápame...,
que tengo frío.»

A LA PLAÇA DE SANT JAUME

— Què hi vénen a fer, aquests, aquí?
 — Home: és natural que la «Tuna» vagi a veure els «tunos».

portem deu anys més,
 que'ls meus ulls no tinguin
 el foc d'altre temps
 i que serpentegi,
 marcant els relleus,
 en ta cabellera
 algun bri d'argent?

El coló's trasmuda,
 la cara també;
 és el cor, que estima,
 que és sempre'l mateix!

Descomptant, amor, els dies
 de les teves alegries,
 què n'haguera tret del món?
 Un nus de penes feixugues
 de l'ànima en lo pregón
 i tres intenses arrugues
 que avui solquen el meu front.

MIQUEL ANGEL

Francesc Miquel (Buenos Aires): La senyora per qui em pregunta, pe ara, trempada. Els almanacs varen sortir en son dia. Respecte als crits, no tenim inconvenient en contestar-los: *Viva F. F.!*... *Viscall!*... *Abajo los carlistas!*... Sota!—J. Vives Prat: El sonet m'ha semblat defectuós. Seixanta versos per a un sonet, tant mateix són massa versos!—J. Vall Manetes: Vostè és dels avençats. No hi som encara, a la primavera!—Narcís Calmet: Comprí *La Veu* de no fa gaires dies, i allí trobarà totes les normes ortogràfiques.—Victor Canigó: La manca d'espai ens priva de complaure'l. Apart d'això, en la *Xerrameca* s'hi haurien de fer moltes correccions de forma. Tocant a la composició curta, no'm sembla prou delicat el seu fons. Pau als morts.—E. M.: Les cobles de carnestoltes han arribat tard. Ho sento.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20
 Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
 BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Obra nueva ❖❖ COLECCIÓN DIAMANTE ❖❖ Tomo 116

PROSA EPISTOLAR

coleccionada por D. JUAN GIVANEL MAS

Marqués de Santillana — Mosén Diego de Valera — Fray F. Giménez de Cisneros — Hernando del Pulgar — Francisco López de Villalobos — Fray Antonio de Guevara — Fray Juan de Ávila — Duque de Alba — Santa Teresa de Jesús — Fray Luis de León

Un tomo: Ptas. 0'50

A. Rovira i Virgili

OBRA NOVA

Historia dels moviments nacionalistes

Amb un pròleg d'en Pere Corominas

Preu: 3 pessetes

SANTIAGO RUSIÑOL

L'Illa de la Calma

Esplèndida edició en paper de fil

Ptes. 4

LUIS ANTON DEL OLMET
ARTURO GARCÍA CARRAFA

MAURA

Un tomo: Ptas. 4

NOVA EDICIÓ

CINCH MINUTS FORA DEL MON

per EDUART AULÉS

Preu: 1 pesseta

AVIAT SORTIRÁ

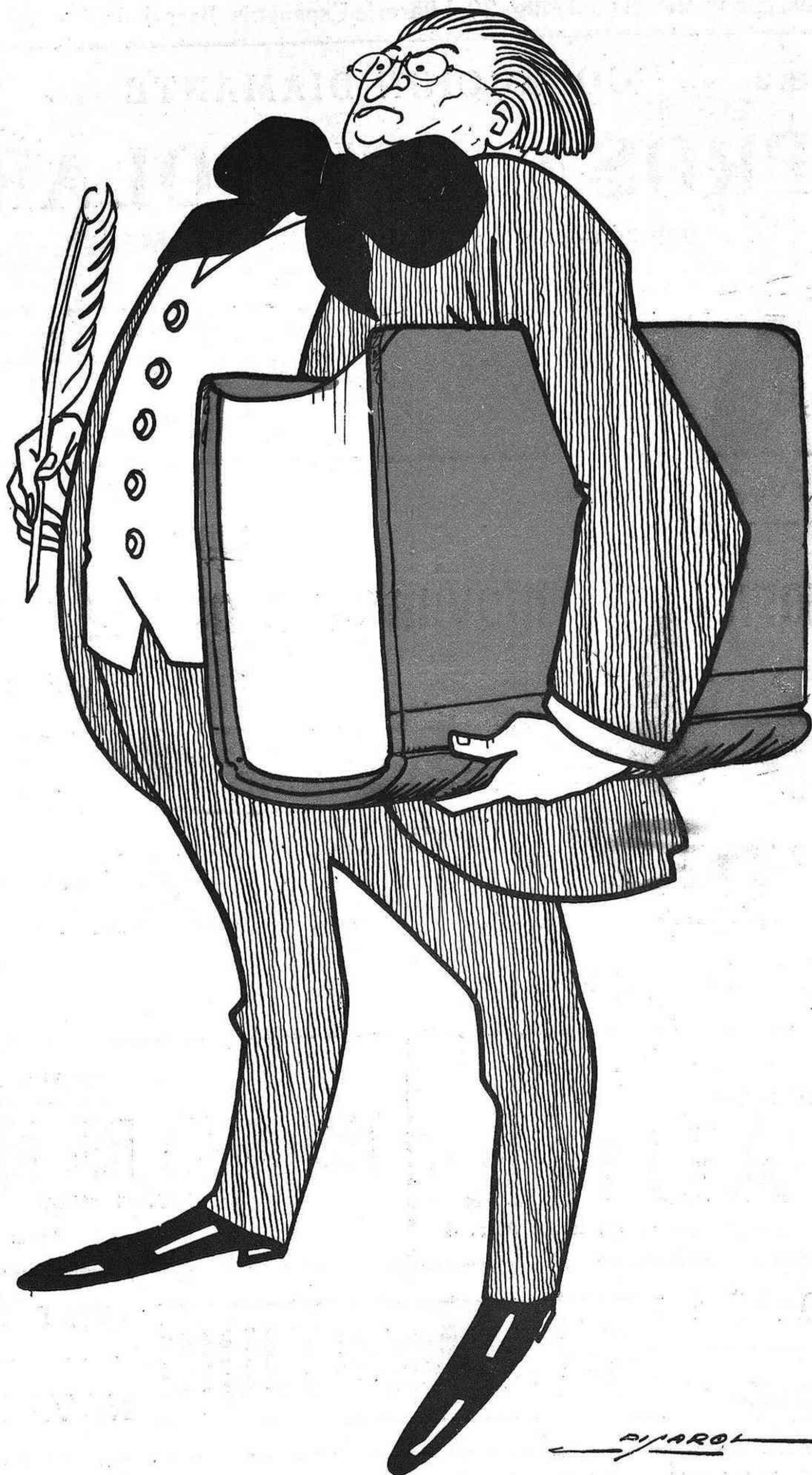
SOTA MONTJUIC

AVIAT SORTIRA

Juli Vallmitjana

NOVA EDICIÓ

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PIAROL

PEL BON CAMÍ

—Ja tinc l'ortografia!... Ara sols em manca saber escriure!...